

УДК 330.8; 334.021

К. С. Палажченко,
аспірант кафедри теорії та практики управління, Національний технічний університет
України "Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського"

ORCID ID: 0000-0003-3055-9529

Я. Ю. Цимбаленко,

к. держ. упр., доцент кафедри теорії та практики управління, Національний технічний
університет України "Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського"

ORCID ID: 0000-0003-0442-7549

DOI: 10.32702/2306-6814.2022.4.107

УЗАГАЛЬНЕННЯ ІСТОРИЧНОГО ДОСВІДУ СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНО- ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА

K. Palazhchenko,

Postgraduate student of the Department of Theory and Practice of Management,
National Technical University of Ukraine "Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute"

Y. Tsymbalenko,

PhD in Public Administration, Associate Professor of the Department of Theory and Practice
of Administration, National Technical University of Ukraine "Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute"

AN OVERVIEW OF THE HISTORICAL BACKGROUND OF THE FORMATION AND DEVELOPMENT OF PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIP

У статті наведено результати дослідження щодо історичного досвіду та розвитку державно-приватного партнерства на основі критичного опрацювання наукових джерел, навчальних ресурсів, даних практичного досвіду відображених у системі індексів та індикаторів міжнародних глобальних рейтингів. Акцентовано увагу на потребі залучення додаткових інвестицій та капіталовкладень в умовах інтенсифікації міжнародної конкуренції на світових ринках. Узагальнення світового досвіду дало можливість виокремити основні етапи становлення механізму та їх характерні ознаки; виділити тенденції розвитку впродовж останніх років до сьогодні. З'ясовано, що переважна частина світових кейсів акумулювання ресурсів державних та неурядових організацій зосереджена на інфраструктурних проєктах, зокрема будівництва доріг, мостів, залізничних шляхів; однак, за даними минулого десятиліття, спостерігається зміна вектору до сектору електроенергетики. Розглянуто сучасний стан реалізації державно-приватного партнерства у сфері надання освітніх послуг. Охарактеризовано принципи та основні характеристики державно-приватного партнерства, на основі яких надано авторське трактування досліджуваного терміну. Досліджено стан реалізації проєктів на базі державно-приватного партнерства. Висвітлено дані дослідження Світового банку за 2021 рік щодо застосування та кількості ініційованих проєктів, їх інвестування. На базі нижченаведених даних корельовано сферу застосування додаткових інвестицій та досвіду з боку приватного партнера з позиціями, які займають країни. З'ясовано, що сфери освіти та охорони здоров'я становлять найменший кластер у застосуванні в рамках проєктів співробітництва держави та приватних стейкхолдерів. Визначено, що практика ретроспективного аналізу реалізації державно-приватного партнерства стає необхідним елементом у руслі імплементації кращих світових практик в Україні та визначення стратегічних напрямів, моделей та форм з ціллю успішного впровадження та напрацювання позитивних кейсів.

In the article, the results of the analysis of the historical evidence and the development of state-private partnership on the basis of a critical evaluation of scientific resources, primary resources, and practical evidence of the system of indices and indicators of international global ratings were given. Emphasis was placed on the need for additional investments and capital investment in the minds of the intensification of international competition in the world markets. The study of light evidence gave the possibility of viocremity of the main stages of the formation of the mechanism and their characteristic signs; see trends in the development of the remaining years until today. It is stated that the most important part of the light cases is the accumulation of resources of the state and non-standard organizations, which are invested in infrastructure projects, the construction of roads, bridges, transshipment roads; however, for the last ten years, a change in the vector to the electricity

sector is expected. The current state of implementation of state-private partnership in the field of lighting services has been reviewed. The principle and main characteristics of state-private partnership are characterized on the basis of any given author's interpretation of the term. The implementation of projects on the basis of state-private partnership has been completed. The report of Svitovy Bank for 2021 has been shown, as well as the number of projects initiated and invested. On the basis of lower-level data, the sphere of stagnation of additional investments and the presence of a private partner with positions, such as occupying the country, are correlated. It has been established that the sphere of education and health care should become the smallest cluster among the stasis of private stakeholders within the framework of the projects of public relations between the state and private stakeholders. It has been shown that the practice of retrospective analysis of the implementation of state-private partnerships is becoming an essential element in the direction of the implementation of the shortest world practices in Ukraine and the designation of strategic directions, models and forms of successful promotion and development of positive cases.

Ключові слова: державно-приватне партнерство, історичний досвід, історичний аспект, партнерські відносини, проєкт, концесія.

Key words: public-private partnership, historical background, historical aspect, partnerships, project, concession.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Динаміка розвитку країн спонукає владні установи не лише виконувати свої функції з надання державних послуг, але й виступати гарантом їх належної якості та доступності для населення. Однак низка факторів стають каталізаторами, за яких влада не в змозі надавати послуги якісно та інколи своєчасно, що призводить до негативних наслідків та потерпання від неякісних інфраструктурних послуг, комунальних, медичних, освітніх та ін. Залучення коштів та управлінського досвіду приватного сектору є одним із варіантів відбудови інфраструктури, покращення стану надання послуг їх модернізації та реінжинірингу. В умовах обмеженості ресурсів та одночасних спроб підвищення конкурентоспроможності країн державно-приватне партнерство (далі — ДПП;) стає об'єктом наукового пошуку в руслі дослідження найбільш взаємовигідних форм даної конфігурації. У контексті вищесказаного, не менш важливими є питання історичного досвіду використання державно-приватного партнерства та аналізу ефективності його застосування в українських реаліях. Ретроспективний аналіз дає можливість розглянути процес реалізації проєкту від ідеї до готового рішення. Беручи до уваги вже реалізовані проєкти, є можливість прорахунку загроз та переваг для нарощення конкретних схем та сценаріїв застосування ДПП у різних галузях, мінімізуючи ризики.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Проблематика розвитку та упровадження відносин державного сектору та приватних, неурядових організацій стала центральною темою досліджень як закордонних, так і вітчизняних науковців, серед яких В. Варнавський, І. Дубок, І. Запатріна, в рамках наукових праць автори розглянули особливості розвитку співпраці на базі державно-приватного партнерства. Б. Данилишина, С.Ліндер, П. Шилепницький у своїх дослідженнях розкривають тему історичного досвіду та традицій реалізації ДПП.

Державно-приватне партнерство стає одним із механізмів взаємовигідного діалогу владних установ та приватних організацій, у зв'язку з цим вважаємо доцільним

узагальнення історичного досвіду та традицій використання механізму ДПП, адже високий рівень теоретичного наукового пізнання та намагання чітко визначити предмет дослідження корелює до більшої ймовірності успішної практичної реалізації кейсів на базі ДПП.

МЕТА СТАТТІ

Мета дослідження полягає в узагальненні історичного досвіду становлення та розвитку функціонування ДПП з ціллю виокремлення перспектив для засад довгострокових відносин урядових та приватних організацій на взаємовигідних умовах.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Поширений в Європі та США підхід колаборації ресурсів владних та приватних установ дає можливість публічному сектору модернізації низки організаційних моментів, включно — зменшити навантаження на місцевий та державний бюджети та оперативно реагувати на суспільні запити. В умовах обмеженості фінансових ресурсів бюджетів міст і об'єднаних територіальних громад та одночасного зростання суспільних потреб у державних послугах різних галузей ДПП стає об'єктом наукових досліджень. Суттєвої уваги в контексті державно-приватного партнерства на сьогодні потребує теоретичне обґрунтування історичного досвіду становлення, розвитку форм участі приватного партнера від виникнення ідеї та перших спроб реалізації до стадії становлення "робочого" механізму, з метою пошуку кращих практик та аналізу несприятливих факторів для формування оптимальної стратегії реалізації кооперації державного та приватного секторів. Витоки державно-приватного партнерства налічують століття і не є точним, але те, що ми сьогодні називаємо державно-приватним партнерством, протягом століть було методом здійснення суспільно значущих проєктів.

Перші згадки взаємодії приватних та владних структур датуються двома тисячами років тому в Римській імперії у руслі створення мережі поштових станцій приватним партнером. Поштові станції слугували місцем відпочинку гінців та зміни коней. З часом поштові станції стали важливими економічними центрами: там відбувались зустрічі, вони слугували трактиром та торговими

центрами. Окрім того, до будівництва "поштових відділень" завданням кур'єрських служб була доставка службових та дипломатичних повідомлень. Для звичайного населення відправка пошти здійснювалась за допомогою друзів, які подорожували у сусідні провінції та міста. З будівництвом мережі поштових станцій пошта почала набувати сучасної структури. Обрання приватного партнера та присудження контракту здійснювалось на відкритих конкурсних торгах та аукціонах. Пошта мала велике значення для Римської імперії у з огляду на необхідність підтримання внутрішнього та зовнішнього зв'язку. Саме тому, в контексті співпраці приватних та владних установ для розширення мережі поштових станцій особлива увага приділялась будівництву портів і внутрішніх гавань для здійснення поштових перевезень по воді. Після падіння Римської імперії в V ст. відомості про застосування подібних методів акумулювання ресурсів партнерів державного та приватного секторів відсутні аж до XII—XIII ст. і відновлюються у руслі будівництва укріплень для міст в південно-західних регіонах Франції та Іспанії.

Позитивна практика застосування механізму стала каталізатором до його популяризації та розширення форм, умов укладання домовленостей між державним та приватним сектором. Відтак 1256 рік в Іспанії знаменується першою відомістю укладення концесії в області освоєння покладів корисних копалин [1]. Для цього етапу становлення державно-приватного партнерства характерне неінституційне забезпечення реалізації механізму. Етап забезпечення партнерства владних та приватних установ спеціальними законодавчими актами в Іспанії розпочинається від 1761 року з прийняттям профільного Королівського Декрету. В профільному Декреті було визначено план будівництва мережі доріг у країні за допомогою приватного партнера, що сполучала Андалусію, Каталонію, Галісію та Валенсію [2]. Надалі на базі Королівського Декрету 1761 року було прийнято ряд нормативно-правових актів про транспортні інфраструктури, що включали нові правові форми їх проектування, будівництва, фінансування та експлуатації за співучасті державного та приватного секторів даної сфери. Окрім того, держава залучилась приватною підтримкою у нових для ДПП областях: вуличному освітленні, створенні мережі поштових станцій, зборі сміття.

Розгортання ДПП у Франції відзначилось динамічним розвитком і вже протягом XVI—XVII ст. у сферу концесійних угод були залучені широкі програми будівництва доріг та каналів. Застосунок державно-приватного партнерства відбувався переважно у формі концесії за прикладом Іспанії. У 1554 році за правління короля Генріха II на підставі концесійного договору було надано право будівництва каналу в долині Кро [3, с. 57]. Згодом, за правління короля Людовіка XIV з 1666 по 1681 роки було надано концесію на будівництво Лангедокського каналу [4].

У XVIII ст. залучення ДПП стає необхідним як інструмент вирішення фінансових проблем, які постали перед державами Європи в питаннях необхідності забезпечення розбудови інфраструктури, що потребувало значних капіталовкладень [5, с. 185]. Відтак урегулювання інфраструктурних проблем та здійснення громадських робіт забезпечувались переважно представництвом при-

ватних структур протягом XVIII—XIX ст. У період індустріалізації майже по всій Європі будуються залізничні дороги за ініціативи власників приватних структур та їх фінансових активів.

Однак на тлі розгортання війн XX ст., підготовок та післявоєнних відбудов, тенденція залучення приватного партнера різко скоротилась з одночасним нарощенням ролі держави. Закріплення комуністичних настроїв посилило поняття державних компаній, змінюючи традиції вільного ринку в сторону колективізму. Таким чином договори приватного та державного партнера були розірвані та рідко відновлювались, встановлюючи державну монополію на інфраструктурні проєкти аж до 80-х років минулого століття. Виключенням став досвід Іспанії та Франції, практика застосування приватної та державної співпраці у яких відновилась раніше та успішно реалізовувалась у будівництві автомагістралей (1960-ті роки).

Новий поштовх до співпраці державних та приватних організацій промислово розвинених країн відбувався починаючи з 1980-х років у руслі ліберизації суспільно-політичного життя. У сучасному розумінні державно-приватного партнерства формується у Великобританії у 80—90-х роках минулого століття. Г. Варнавський продукує думку щодо становлення ДПП, спираючись на факт створення "Ініціативи приватного фінансування" урядом Д. Мейджора (1992 р.), яка забезпечувала зміну традиційної співпраці держави та приватного бізнесу на таку модель: держава, виступаючи замовником, передавала фінансування та управління об'єктів державної власності підряднику. Однак ні ризику, ні інвестований капітал або його частина не відшкодовувались державою. Капіталовкладення повертались підряднику через орендний договір користування об'єктом державою, за умови забезпечення подальшої експлуатації приватним партнером, оскільки власні фінансові потужності для підтримання проєкту державою були обмежені. Проєкт повертався до замовника після зазначеного терміну дії договірних домовленостей, як правило, безкоштовно [6]. Реалізація проєкту за вищеописаним сценарієм обумовило обопільний інтерес обох сторін співпраці, що стало каталізатором до трансформації державного управління економікою: сформований відділ державного казначейства щодо інвестиційної допомоги приватними організаціями у справах державного значення; створено нові агентства та відділи міністерств відповідальних за реалізацію та контроль застосування ДПП. Цей період можна охарактеризувати інтенсифікацією зацікавленості у реалізації проєктів на базі співпраці державних та неурядових структур, що віддзеркалюється масовим прийняттям законів про ДПП та створенням структур відповідальних за реалізацію та контроль діяльності за проєктами державно-приватного фінансування. Саме наявність інституційного забезпечення частиною науковців сприймається за стартову точку виникнення механізму державно-приватного партнерства.

У науковій літературі представлена численна опозиційна думка, яка підтримує ідею виникнення ДПП у США як інструмент фінансування об'єктів суспільного користування та містобудування [7, с. 19]. Відтак у 1785 році зареєстроване звернення компанії "Charles River Bridge Company" щодо права на будівництво моста че-

рез річку Чарльз, переправа по котрій на той період здійснювалась поромом під керівництвом Гарвардського коледжу, за умови стягнення першим плати за перевезення мостом протягом 100 років. У зв'язку із активним ростом населення та збільшенням трафіку між Бостоном і Чарльстауном прохання у будівництві моста було задоволено. За заключним договором право на стягнення мита приватним забудовником поширювалось на 40 років і згодом, у 1792 році, законодавчим органом продовжено ще на 30 років [8]. Вдалий досвід містобудування спонукав до збільшення заявок приватних стейкхолдерів на участь у розвитку інфраструктури штатів, відповідно — розширення практики державно-приватного партнерства, та необхідності створення інституційної бази. Перше законодавство щодо перших колаборацій державної та приватних структур у Сполучених Штатах було прийнято у 1989 році у Каліфорнії, а потім у Вірджинії у 1995 році. Російська дослідниця М. Матявіна також констатує, що вперше термін ДПП з'явився у США, між тим був пов'язаний із співпрацею державного та приватного секторів у руслі фінансування освітньої сфери. Лише пізніше приватні інвестиції стимулювались у міську інфраструктуру [9].

Варто зазначити, що активне застосування ДПП у США знайшло своє відображення у напрямі координації технічних потреб країни та можливостей науково-технічних організацій, що на сьогодні заклало основи лідерських позицій Америки: 1) за співучасті НАСА та інших зацікавлених корпорацій створюються регіональні центри передачі технологій НАСА; 2) формуються партнерства для розробки та комерціалізації механізмів та технологій масового застосування, в тому числі на базі університетів [10]. Втручання приватного сектору до галузей економіки державного підпорядкування дозволило Сполученим Штатам зробити впевнені кроки у розвитку технічних напрямів розвитку економіки з урахуванням реальних потреб нових ринків і досягти значних успіхів у використанні передових інноваційних технологій. Це дозволило США залишати за собою не лише провідну роль міжнародного лідера в ІТ-галузі, а й в інших виокотехнологічних галузях.

Зважаючи на успішний досвід реалізації проєктів за підтримки приватного сектору минулих років, тенденція до залучення приватних організацій до вирішення державних або регіональних проблем не лише закріпила свої позиції як дієвий механізм розвитку економіки, але має достатню кількість зв'язків та моделей. За даними дослідження Світового банку за 2021 рік лідерами ринку серед країн, що розвиваються стали: Бразилія, Китай, Індія, В'єтнам [11]. Ініціювали впровадження приватного сектору і країни Африки та Азії (яка сьогодні претендує на провідну роль у світовому господарстві), віддаючи перевагу аутсоргу. Обширний досвід застосування ДПП відмічається у країнах Латинської Америки, однак, становлення механізму ДПП в цих країнах характеризувалось нерівномірним розвитком. Відтак з 1980-х років на протиположності Чилійським налагодженим системам реалізації ДПП у сфері будівництва авто, залізничних доріг, аеропортів в'язниць та інших установ, відбувалось безуспішне фінансування схожих проєктів на базі партнерства державного та приватного секторів у Мексиці та Колумбії. У середині 1990-х років

Колумбійські владні установи, сформувавши умови для повторної спроби залучити бізнес-структури до інфраструктурних проєктів, відновлюють співпрацю державних та приватних установ. Мексика ж отримує позитивні результати співпраці в зазначених галузях, змінюючи вектор у сторону сектора енергетики.

Аналіз наукових джерел та існує різноманіття наукових підходів до визначення терміну "державно-приватне партнерство" вказує, що ідея залучення приватного партнера знаходила своє відображення в практиках багатьох країн, кожна з яких, з метою реалізації публічних інтересів, створювала для залучення додаткових інвестицій конкретні інституційні умови відповідні тогочасним можливостям. Як наслідок, нелінійний розвиток ДПП є причиною сталих зв'язків державного та приватного партнерів, і розгортання дискусій щодо терміної лексики та її дефініції в зазначеній сфері [12]. Зважаючи на різноманітність поглядів дослідників та широкий спектр обговорюваного питання, теоретико-методологічне з'ясування сутності й досі залишається гострим питанням серед наукових прибічників тематики і однозначного тлумачення терміну немає, але є підстави узагальнити основні характеристики властиві "державно-приватному партнерству":

1. Відносини сторін документально задекларовані, спираючись на контракт, в якому означені положення про право власності на активи, умови взаємності ризиків та вигоди, термін співпраці, фінансові джерела проєкту.
2. Суб'єктами договірних домовленостей виступає держава та приватний сектор.
3. Громадська значущість проєктів.
4. Довгостроковість відносин.
5. Залучення ресурсів приватного сектора.
6. Право власності на активи залишається у держави.
7. Зниження навантаження на державний або регіональний бюджет.

8. Державний контроль у забезпеченні послуг для населення та за встановленням їх тарифних планів.

Синтезуючи вищеописані характеристики ДПП, що офіційно встановлені в межах чинного законодавства, доходимо висновку, що ДПП — це договірні відносини державного та приватного партнерів з метою сумісної роботи над проєктом громадського значення, отримання раніше встановлених вигод та інших переваг не суперечних до встановленого договору та безпосередньо завершення проєкту. Державно-приватні партнерства можуть використовуватися для фінансування, будівництва, експлуатації та обслуговування проєктів у сфері транспортної та соціальної інфраструктури, житлово-комунальних послуг, у військовій справі та інших галузях. Відтак ДПП стає інструментом створення умов для посилення позицій країн на міжнародній арені, сприяючи створенню умов для реінжинірингу та модернізації конкретних проєктів з метою розвитку регіонів та економічного зростання.

ВИСНОВКИ

Підсумовуючи, варто зазначити, що акумулювання ресурсів державного та приватного партнерів з метою реалізації проєктів суспільного значення не є новим механізмом, і як форма договірних відносин має давні традиції в багатьох країнах. Досвід співпраці державного та приватного секторів попередніх періодів сприяв напрацюванню конкретних практик, механізмів та

принципів, які суттєво вплинули на розвиток та застосування механізму державно-приватного партнерства, який сьогодні представлений у світі у багатьох формах та моделях. Як і раніше, звернення до альтернативних форм виключно державного фінансування дає можливість швидкого реагування держави в умовах обмежених ресурсів на запити та потреби суспільства, реалізуючи суспільно важливі проєкти. Саме тому уряди більшості країн у своїх політиках спираються на розвиток партнерських відносин та залучення додаткових інвестицій, окрім того, цінними, в рамках ДПП, для України є сучасний управлінський та організаційний досвід бізнес-структур, їх технічні та іноваційні знання. Ретроспективний аналіз досвіду впровадження ДПП у світі дає можливість ознайомитись не тільки з досвідом впровадження ДПП, а також його впливом на розвиток економіки та держав загалом. Це є корисним з точки зору імплементації успішного досвіду країн світу в управлінські практики сьогодення в Україні.

Література:

1. Сімак С.В. Інституційний розвиток публічно-приватного партнерства: досвід країн світу. Вісник Академії митної служби України. Серія: Державне управління. Дніпропетровськ: Вид-во Академії митної служби України, 2015. № 2. С. 103—112.
2. Ward B. Proyecto economico en que se proponen varias providencias dirigidas a promover los intereses de Espana, con los medios y fondos necesarios para su planificacion. Madrid: Instituto de Estudios Fiscales, 1782. p. 400.
3. Матвеев Д.Б. Государственно-частное партнерство: зарубежный и российский опыт. СПб: Наука, 2007. 120 с.
4. Canal du Midi. The official site of UNESCO. URL: <https://whc.unesco.org/en/list/770/> (дата звернення: 05.01.2022).
5. Хусаїнов Р. В. Моделі державно-приватного партнерства: закордонний досвід та перспективи для України. Науковий вісник Одеського національного економічного університету. Науки: економіка, політологія, історія. 2015. № 4. С. 123—152.
6. Варнавский В.Г. Государственно-частное партнерство: некоторые вопросы теории и практики. Мировая экономика и международные отношения. 2011. № 9. С. 41—50.
7. Linder S.H. Coming to Terms With the Public-Private Partnership: A Grammar of Multiple Meanings. American behavioral scientist. Westwood (MA, USA). 1999. № 43. Pp. 35—51.
8. Wilf S. R. Joseph Story's Republics in a Minor Key: Dark Times and the Astonishing Relevance of Kent Newmyer, Connecticut Law Review, 2020. Т. 52. Pp. 1284-1297. URL: https://opencommons.uconn.edu/law_review/460 (дата звернення 5. 01. 2022).
9. Матявина М.В. Государственно-частное партнерство: зарубежный опыт и возможности его использования в России: дис. ... канд. экон. наук: 08.00.14. М., 2008. 184 с.
10. Семенчишин А.Н. Становление и развитие института государственно-частного партнерства в зарубежных странах. Молодой ученый. 2017. № 52. С. 167—171. URL: <https://moluch.ru/archive/186/47497/> (дата звернення: 20.12.2021).

11. Private Participation in Infrastructure Projects Database. The World Bank Group. URL: <http://ppi.worldbank.org/resources> (дата звернення: 04. 12. 2021).

12. Косач І. А., Дегтярьов А.В. Розвиток державно-приватного партнерства в умовах децентралізації влади в Україні. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2020. № 3. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1589> (дата звернення: 16.12.2021). DOI: 10.32702/2307-2156-2020.3.2

References:

1. Simak, S.V. (2015), "Institutional development of public-private partnership: experience of the countries of the world", Visnyk Akademii mytnoi sluzhby Ukrainy, vol. 2, pp. 103—112.
2. Ward, B. (1782), Proyecto economico: en que se proponen varias providencias dirigidas a promover los intereses de Espana con los medios y fondos necesarios para su plantificacion, 3rd ed, Joachin Ibarra, Madrid, Spain
3. Matveev, D. B. (2007), Gosudarstvenno-chastnoe partnerstvo: zarubezhnyj i rossijskij opyt [Public-private partnership: foreign and Russian experience], Nauka, Saint Petersburg, Russia.
4. The official site of UNESCO (2022), "Canal du Midi", available at: <https://whc.unesco.org/en/list/770/> (Accessed 05 Jan 2022).
5. Khusainov, R. V. (2015), "Models of state-private partnership: a foreign report and prospects for Ukraine", Naukovyj visnyk Odes'koho natsional'noho ekonomichnoho universytetu, vol. 4, pp.123—152.
6. Varnavskij, V.H. (2011), "Public-Private Partnership: Some Issues of Theory and Practice", Myrovaia ekonomyka y mezhdunarodnye otnoshenya, vol. 9, pp. 41—50.
7. Linder, S.H. (1999), "Coming to Terms With the Public-Private Partnership: A Grammar of Multiple Meanings", American behavioral scientist, vol. 43, no.1, pp. 35—51.
8. Wilf, S. (2021), "Joseph Story's Republics in a Minor Key: Dark Times and the Astonishing Relevance of Kent Newmyer", Connecticut Law Review, vol. 52. available at: https://opencommons.uconn.edu/law_review/460 (Accessed 05 Jan 2022).
9. Matiavyna, M.V. (2008), "Public-private partnership: foreign experience and possibilities of its use in Russia", Abstract of Ph.D, Global economy dissertation, Financial University under the Government of the Russian Federation, Moscow, Russia.
10. Semenychshyn, A. N. (2017), "Formation and development of the institute of public-private partnership in foreign countries", Molodoj uchenyj, vol 52, available at: <https://moluch.ru/archive/186/47497/> (Accessed 20 December 2021).
11. The World Bank Group (2021), "Private Participation in Infrastructure Projects Database", available at: <http://ppi.worldbank.org/resources> (Accessed 4 December 2021).
12. Kosach, I. and Degtiarov, A. (2020), "Development of public-private partnership in conditions of government decentralization in Ukraine", Derzhavne upravlinnya: udoskonalennya ta rozvytok, vol. 3, available at: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1589> (Accessed 16 December 2021). DOI: 10.32702/2307-2156-2020.3.2

Стаття надійшла до редакції 24.01.2022 р.